

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

J. Horsman, Dordrecht

Bijbelse motieven (3)

Als een ballon die bijna knapt

In een ballon zit heel wat rek. Maar als hij steeds groter wordt opgeblazen, als de kleur steeds lichter wordt, komt er een moment dat je je ogen half dicht knijpt uit vrees dat de toenemende spanning de ballon zal doen exploderen.

Abraham begon in een weinig kansrijke startpositie. Bovendien liet de vervulling van de belofte zo lang op zich wachten dat hij er soms moedeloos van werd. We zagen al dat hij in Gen. 15 klaagt: „Here, HERE, wat zult gij mij geven daar ik kinderloos heenga.” Bij die gelegenheid krijgt Abraham een teken. God sluit op een bijzondere wijze een verbond met hem. Hij moet dieren middendoor delen en tegenover elkaar leggen en over deze bloedweg zal hij, naar plaatselijk gebruik, met de Here gaan om het verbond te bezegelen. Maar dan begint het wachten. De Here komt niet, wel de aasgieren. En Abraham loopt dan niet teleurgesteld weg maar hij verjaagt de roofvogels en wacht. Pas als de avond is gevallen komt de Here. In Gen. 17 lezen we: *Toen Abram negen en negentig jaar oud was verscheen de HERE en zeide... Ik zal... u uitermate talrijk maken...*

Ik zal aan u en uw nageslacht het land, waarin gij als vreemdeling vertoeft, het ganse land Kanaän tot een altoos durende bezitting geven...

Is het niet om je adem in te houden. Vooral dat lakonieke begin: *Toen Abram negen en negentig jaar oud was*. Dat is toch onvoorstelbaar. Abraham lacht erom en doet een tegenbod: Och mocht Ismaël voor Uw aanzicht leven.

Toch, eindelijk, wordt Izaäk geboren. Lot is voorgoed uit het gezichtsveld verdwenen. Zijn zonen blijken uit te

zullen groeien tot de Moabieten en Ammonieten. Ook Ismaël verdwijnt van het toneel en zo is Izaäk de enige schakel die Abraham verbindt met de toekomst, meer nog, met de vervulling van de belofte. Maar de spanning zal nog meer oplopen.

Een altaar op Moria

Hoe onvoorstelbaar moet het woord van God geklonken hebben in de oren van Abraham: *Neem toch uw zoon, uw enige, die ge liefhebt, Izaäk en ga naar het land Moria en offer hem daar tot een brandoffer...* Onvoorstelbaar, niet alleen omdat hem bevolen wordt zijn zoon te doden, dat zou, hoewel vreselijk moeilijk, voor hem, in zijn cultuur, nog wel binnen de grenzen van het voorstelbare hebben gelegen, maar: zijn zoon is nu juist de garantie van de vervulling van Gods beloften. Abraham is zover gekomen en nu moet hij nogmaals van nul aan beginnen. Abraham zag de dood van Izaäk onder ogen. En uit de dood heeft hij hem, bij wijze van spreken teruggekregen. Abraham vertrouwde, over de dood van Izaäk heen toch op de belofte. Dat was geweldig van Abraham, hij wordt als geloofsheld geprezen. Toch is het verhaal van Gen. 23 niet alleen, of zelfs niet in de eerste plaats, het verhaal van Abrahams geloofsvertrouwen. Het is: de spanning ten top. De belofte hangt aan een zijden draad, maar wordt vervuld.

Inhoud

- 305 Ds J. Horsman,
Bijbelse motieven (3)
- 306 Verantwoording (5-slot)
- 307 H. Algra,
Geloven we het wel? (4)
- 308 Drs P. J. van Kampen,
Het nieuwe tijdvak (2)
- 308 Ds J. Kranenburg,
Pastorale Notities
- 310 J. H. Velema,
Bespreking kerkelijke ver-
deeldheid in het C.O.G.G.
- 311 Ingezonden

Zo zijn er nog meer van die spannende momenten. Als Ezau Jakob dood wil slaan na de diefstal van de zegen en (naar mijn overtuiging) ook bij de Jabbok als Ezau op Jakob afkomt. De drager van de belofte danst op het koord van de dood.

En kijk eens naar het boek Exodus. Het volk is in harde slavernij als Mozes geboren wordt. Maar de verlossing laat nog tachtig jaar op zich wachten. Hoe lang nog, Here...

En als Mozes dan uit Midian komt, wordt de druk op het volk nog verhoogd. Was het nog niet genoeg geweest? Moest dat nou? De spanning loopt ondragelijk op vóór de verlossing komt.

Gethsémane

De weg van Jezus' vernedering gaat door adembenemende diepten.

Heel sterk komt dat uit in Gethsémane. Die dag moet voor Jezus een zeer teleurstellende zijn geweest. Zijn discipelen begrepen toch nog zo weinig van wie Jezus was en wat hij ging doen. Ze hebben met het hoofd nog in de wolken van de intocht in Jeruzalem gelopen en ze twistten over de mi-

nistersposten in het nieuwe koninkrijk.

Ze gingen met vuile voeten aan tafel voor de laatste maaltijd want ieder voelde zich te goed voor de ander. En de donkere woorden over lijden en sterven werden niet begrepen. Zijn verrader kwam uit de kring van zijn eigen leerlingen. In Gethsémane, waar Hij zijn Vader smeekt om een andere weg (laat deze beker Mij voorbijgaan) wordt zijn bede niet verhoord en zijn leerlingen slapen inmiddels. Tenslotte moet Hij nog meemaken dat de voorman van de discipelen, Petrus, Hem verloochent. Nog is het niet genoeg, denk je iedere keer.

Talmen

Vertelt de Bijbel ons die geschiedenissen, waarin de spanning hoog oploopt, om ons te bemoedigen – dat de situatie God niet uit de hand loopt?! In ieder geval kunnen we vaststellen dat Gods beloften soms langer op de vervulling moeten wachten, dan wij graag willen. Maar laten we onze ogen er niet voor sluiten, dat God zijn beloften wel gestand doet. Mozes was al lang voor de uittocht geboren. God was al bezig. Een schrale troost? Voor onze haastige, individualistische tijd misschien wel.

In II Petrus 3 wordt ons een houding getekend van spotters die zullen zeggen: *Waar blijft de belofte van Zijn komst?*

In vs 9 lezen we: *De Here talm niet met de belofte al zijn er die aan talmen denken.*

Denken wij soms ook niet aan talmen? Als er situaties zijn in ons eigen leven of in het leven van anderen waarvan wij zeggen: Here, moet dat nu zó? Zoudt U hier niet iets aan moeten doen? Waar is God nu? Sommige mensen zeggen dat wel snel. Er zijn er ook die het snikken en met wie je het mee zou willen zeggen.

In zo'n situatie is het moeilijk om te gaan uitleggen dat Gods beloften wel vaker dreigen te stranden, maar dat dat toch niet zo is... Het klinkt dan zo gauw als een uitvlucht. Of alsof je de Here moet verdedigen.

In Openbaring 6:10 horen we de stemmen van de martelaars klagen: *Tot hoelang, o heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wrekt Gij ons bloed niet aan hen, die op de aarde wonen?*

Hoe lang nog? Zit er nog rek in de ballon?

Verantwoording (5-slot)

bij de principiële uitspraak van de Nederlands Gereformeerde Kerk te Eindhoven dat de toelating van vrouwen tot de kerkelijke ambten op bijbelse gronden in principe verantwoord en gewenst is.

Achtergrond

Waarom sluit Paulus de vrouw daarvan uit? Waarom zegt hij o.m.: „het staat lelijk”, dat wil zeggen het wekt afkeer op, het wordt als beschamend ervaren? Het antwoord is vrij simpel: in de toenmalige maatschappij was de positie van de gehuwde vrouw weinig benijdenswaardig. In tegenstelling tot haar man bezat zij vrijwel geen enkel recht en geen enkele vrijheid. „Zij was alleen maar bestemd om kinderen voort te brengen en de huishouding van haar man te regelen. Van het openbare leven was zij geheel en al uitgesloten”.

„De enige vrouw die in de griekse oudheid vrijuit in het openbaar met mannen discussieerde was de hetaere (een publieke vrouw uit de hogere klassen)... de motieven tot diepgaande gesprekken waren bij deze dames „velerlei”, zoals Paulus dat in 2 Tim. 3:6 opmerkt; „naast geestelijk zochten zij ook sexueel contact”.

Het huwelijk in geding

Het was dus eenvoudig ondenkbaar dat een gehuwde vrouw in het openbaar optrad en een discussie aanging. Wanneer Paulus op dit ene punt aan de gehuwde vrouw een beperking oplegt, is dat niet om haar in de positie van „practisch slavin” te laten blijven. Daar wijst hij de mannen duidelijk op, met verwijzing naar „de wet”, het „in den beginne” (Ef. 5:25-33). Maar evenmin wil hij dat de vrouw haar eigen man passeert, voorbij ziet, en op eigen gezag (met negering van de „in den beginne” gegeven eenheid) gaat handelen. Het in 1 Tim. 2:12 door „gezag hebben (over de man)” vertaalde griekse werkwoord betekent in feite: „op eigen gezag handelen (nl. met passering van bevoegde instanties), het recht in eigen hand nemen, eigenmachtig beslissen, eigen baas zijn, niet aan een ander ondergeschikt zijn.”

Het laat zich denken dat getrouwde christen-vrouwen nieuwe hoop kregen en het licht zagen gloren bij de verkondiging: in Christus is geen sprake van mannelijk en vrouwelijk (Gal. 3:28; hetzelfde gold m.n. van slaven!).

Kennelijk nemen ze daar een voorschot op, zij het niet in de stijl van het Koninkrijk van God. Ze willen forceren (te goeder trouw), met alle geweld (zonder de situatie te doorzien), daar waar Woord en Geest het werk moeten doen en harten – ook van mannen – veranderen. Maar zo doende doorbreken zij wel de grenzen van het (toen) betamelijke en geven zij aanstoot: men spreekt er schande van („het staat lelijk”), waar-

door de goede boodschap in een kwaad daglicht kan komen te staan. Licht kon gezegd worden: die christen-vrouwen hebben geen enkel respect voor haar man en steken de draak met het huwelijk. Dat zou eerst goed feministische emancipatie zijn!

Eenheid naar „de wet”

Publiek consult geven, dan wel vragen, met de daarbij behorende openlijke discussie, kon dus m.b.t. gehuwde vrouwen grote problemen met zich meebrengen. Een daarvan was dat een vrouw „over haar man heen liep”. Daarmee negeerde zij publiekelijk en uitdagend de eenheid met haar man, de door God „van den beginne” gegeven eenheid (Gen. 2:23-25). Let wel, een even-wichtige eenheid: de vrouw staat niet achter haar man (als mindere), noch voor hem – zij staat „aan zijn zijde” (Gen. 3:12) als „een hulpe tegen hem over” (Gen. 2:18 St. Vert.). Er was, noch is sprake van meerdere of mindere.

Wanneer nu op dit ene punt (publiek consult geven dan wel vragen) ontsporingen dreigen te komen, ontsporingen in de onderlinge verhoudingen tussen man en vrouw, dan brengt Paulus „de wet” in geding. In 1 Cor. 14:34 voert hij aan: „zoals ook de wet (thora) zegt”. De vrouw moet aan haar man „ondergeschikt” blijven: zij mag hem niet passeren, over hem heen lopen (1 Tim. 2:12). En ook bij dat laatste brengt Paulus dan „de wet” (thora) ter sprake: „want eerst is Adam geformeerd, en daarna Eva. En Adam heeft zich niet laten verleiden, maar de vrouw is door de verleiding in overtreding gevallen: Dat risico zat er opnieuw in: de bij de schepping, in den beginne, gegeven eenheid mag niet weer in gevaar komen. Het passeren van haar eigen man typeert Paulus als het zich niet schikken in de bestaande „orde”, een niet-onderdanig-zijn. Een publiekelijk optreden van de vrouw met passering van haar eigen man zou in het toen bestaande cultuurpatroon als uitdagend en beschamend worden ervaren. Het zou huwelijken schaden, de gemeente in een kwaad daglicht stellen en de voortgang van het evangelie belemmeren. Tegelijk laat Paulus (net als Petrus, 1 Petr. 3:1-7) weten, dat deze ondergeschikking deel uitmaakt van de onderlinge schikking in de gemeente: „weest elkander onderdanig” (Ef. 5:21-33). Paulus wijst de vrouw die de eenheid met haar man publiekelijk negeert door haar optreden, op de van den beginne door God gegeven eenheid. Precies zo

wordt de man, terwille van diezelfde eenheid, op punten gewezen waarbij ook de „wet” wordt geciteerd (Ef. 5:25-33; m.n. vs 31; vgl. 1 Petr. 3:7).

Betamelijkheid als kader

Het kader waarin Paulus dit alles plaatst, is dan ook: „laat alles betamelijk en overeenkomstig de goede orde geschieden” (1 Cor. 14:40). Alsook: men moet „weten hoe men zich behoort te gedragen in het huis Gods, dat is de gemeente van de levende God” (1 Tim. 3:15 – zijn eigen typering voor wat hij schreef in 1 Tim. 2:1-3:13).

Samenvatting

Samenvattend valt er dus steeds op drie belangrijke punten te wijzen bij de aan de orde zijnde en andere vragen:

1. een vasthouden aan de doorgaande lijn in de heilshistorie: de geleidelijke ontplooiing van het heil;
 2. een nauwkeurige bestudering van uitspraken in het evangelie: verrijkte kennis van de talen van de bijbel en de toenmalige achtergrond;
 3. een in rekening brengen, dat het Koninkrijk van God niet komt met geweld, met omverwerping van de toen bestaande structuren.
- De factor van de geleidelijkheid staat de verwikkeling van het heil niet in de weg. Gaandeweg kan in de gemeente van Christus zichtbaar worden, hoe God zich de samenleving in Zijn koninkrijk had gedacht, dat geldt dus ook inzake de plaats van de vrouw in de gemeente.

Aanbevolen literatuur:

Een bredere behandeling van 1 Cor. 14:34, 35 is te vinden in de Opbouw-artikelen van dr D. Holwerda, in de brochure „De plaats van de vrouw in de gemeente” en in een apart artikel „1 Timotheüs 2 en Numeri 30” in Opbouw, jaargang 30, nr. 6, d.d. 7-2-’86). Hiervan is in het bovenstaande gebruik gemaakt.

Zie van dezelfde schrijver ook het artikel: „Kent de Schrift vrouwelijke diakenen?” in Opbouw jaargang 30 nr. 14 en 15 d.d. 4 en 11-4-’86.

Bovenstaande „Verantwoording” is toegezonden aan de e.k. Landelijke Vergadering, met het verzoek deze te toetsen en een uitspraak dienaangaande te doen.

Opdat in de kerken een bredere kring dan alleen de afgevaardigden (en de kerkeraden) zich een oordeel zou kunnen vormen, is de „Verantwoording” in „Opbouw” geplaatst.

H. Algra, Den Helder

Geloven we het wel? (4)

In de vorige nummers van 'Opbouw' lag het aksent vooral bij jonge kinderen. Deze week maken we de sprong naar opgroeiende jongeren en jongvolwassenen. Het gaat hierbij om een algemeen beeld, dat uiteraard nog individueel ingekleurd moet worden. Het aksent ligt op de maatschappelijk-kulturele omgeving, en de gevolgen die de huidige westerse samenleving heeft voor de volwassenwording. Het verband met het thema dat als een rode draad door deze serie loopt – de 'kerkverlating' – komt in de volgende nummers aan de orde.

Ingewikkeld

De huidige westerse samenleving is erg gekompliceerd geworden. Er komt (b.v. via de media) veel informatie op de mensen af. En het is niet alleen de grote hoeveelheid informatie die verwarring kan brengen, het is vooral de tegenstrijdige informatie waardoor het moeilijk wordt een mening te vormen. (Wanneer je vroeger Rooms-Katholiek was ging je naar een katholieke slager, stemde je op de KVP, was je lid van de KRO en steunde je de katholieke school). Deze ontwikkeling heeft tot gevolg dat de samenleving voor steeds meer mensen te ingewikkeld wordt. Aan de andere kant wordt het bij het opgroeien steeds moeilijker om het ritme van de samenleving te pakken te krijgen. Jongeren hebben daardoor steeds meer tijd nodig voor hun volwassenwording. Als bijkomend probleem voor de huidige generatie jongeren speelt daarnaast ook nog een somber gekleurd toekomstbeeld, met allerlei problemen die de mensen en de samenleving als geheel boven het hoofd lijken te groeien (denk b.v. aan de kernbewapening). Ik verwijs hierbij naar het 'Rapport over de plaats van jongeren in de gemeente' (1).

Drie 'typen' van samenleving

De bekende anthropologe Margareth Mead onderscheidt 3 'typen' van samenleving (2, blz. 29 e.v.):

a) een samenleving die vooral door de *traditie* is bepaald; het kind groeit al van jongsaf aan mee in die traditie; de overgang naar de volwassenheid levert weinig problemen op;

b) een samenleving die *van binnenuit* bepaald is: de ouders zijn de vertegenwoordigers van de algemeen geldende normen en waarden;

c) de *van buitenaf* bepaalde cultuur, waarin het gezin los komt te staan van de samenleving en jongeren niet meer de ervaring delen die hun ouders in het verleden hebben opgedaan; er ontstaat daardoor kortsluiting in de onderlinge kontakten. Het vraagt van jongeren veel sociale vaardigheden om in zo'n samenlevingsvorm te kunnen functioneren. Bovendien is er sprake van een overvloed aan informatie, waaruit het moeilijk is om te kiezen. Mijn indruk is

dat binnen de 'jeugdkultuur' de diversiteit (tot uiting komend in b.v. kleding en haardracht, maar uiteraard ook in verschillende opvattingen) de afgelopen jaren verder is toegenomen, zelfs binnen bepaalde beroepsgroepen. Anderzijds – maar dat heeft hier in zekere zin mee te maken – lijkt er wel weer een tendens te ontstaan in de richting van het meer zoeken naar duidelijkheid en structuur.

Moratorium

Margareth Mead gaat ervan uit dat de puberteit vooral een door de samenleving bepaald verschijnsel is: het heeft te maken met de tijd die iemand nodig heeft om zich de volwassen rollen eigen te maken. In dit verband heeft Erikson de term '*moratorium*' geïntroduceerd: het uitstel van volwassen verplichtingen. De studententijd is b.v. zo'n moratorium. Verontrustend in onze tijd is echter dat dat moratorium als het ware een permanent karakter dreigt te krijgen, waarin men geen definitieve bindingen meer aan durft te gaan, geen keuzes meer durft te maken. In dit verband kan b.v. het verschijnsel van het „(ongehuwd) samenwonen” genoemd worden, maar ook het feit dat mensen zich maar heel moeilijk aansluiten bij een kerkgenootschap (men blijft liever een tijd vrijblijvend zwerven). Kortom: beslissingen die een bepaalde binding (en dus verantwoordelijkheid) betekenen, worden maar moeilijk genomen.

Het godsdienstige leven

In het voorgaande gedeelte ging het over jongeren in het algemeen. Hoe staat het – globaal genomen – met de positie van de kerken? Verschaffen deze nog duidelijkheid?

In hun onderzoek (3, blz. 27) noemen Stoffels en Dekker 3 ontwikkelingen binnen het westeuropese godsdienstige leven:

a) er is sprake van een *verminderde godsdienstigheid*: de kerk wordt steeds meer een randverschijnsel binnen de samenleving.

b) er kan gesproken worden van een *verminderde reikwijdte* van de godsdienst: de godsdienst speelt een minder grote rol bij persoonlijke keuzen en beslissingen.

c) er is sprake van een *aanpassing van de godsdienst*, een soort 'interne sekularisatie'. Het wordt steeds moeilijker om kerk en samenleving van elkaar te onderscheiden.

Niet gemakkelijk

Binnen de verwarrende context van een samenleving die bijzonder complex is geworden, wordt het voor jongeren erg moeilijk om de weg naar hun eigen identiteit te vinden. Dat geldt ook voor christen-jongeren. Immers: de positie van de kerk en van het christelijke gezin is eveneens vaak minder duidelijk geworden. Het is er voor de generatie die nu opgroeit – ondanks de welvaart – niet gemakkelijker op geworden. Ouderen zullen moeten proberen zich enigszins in de positie van de hedendaagse jongeren te verplaatsen. Een gemakkelijk negatief oordeel over 'de jeugd van tegenwoordig' is niet terecht.

Literatuur:

- (1) Gepubliceerd in 'Opbouw' (3 en 10 april 1987)
- (2) Roger Wind: Geloof in wording (Voorhoeve, Den Haag, 1983)
- (3) Drs H. C. Stoffels en Dr. G. Dekker: Gelooven van huis uit? (Kok, Kampen, 1987).

P. J. van Kampen, Eck en Wiel

Het Nieuwe Tijdvak

2. kennen met twee hersenhelften

Nooit eerder heeft een cultuur geprobeerd het kennen met beide hersenhelften te stimuleren in de hele bevolking... De transcendente toestand waarin verstand en gevoel samengaan, waarin de hogere verstandelijke inzichten overeenstemmen met de intuïtieve ingevingen van het oude limbische brein, was slechts aan weinigen voorbehouden... Maar er bestaan niet langer redenen om het kennen met beide hersenhelften te beperken tot een elite... De hersenen van ieder van ons zijn in staat tot een herordening van informatie tot in het oneindige.

Marilyn Ferguson, *De Aquariussamenzwering*, p.203.

Doorbrekend inzicht

Mijn boek *De Tao van fysica* is voortgekomen uit een indrukwekkende ervaring die ik had in de zomer van 1969 op het strand van Santa Cruz. De beschrijving van die ervaring op de eerste pagina van dat boek, is nog steeds de beste die ik kan geven: „Ik zat aan zee op een middag in de nazomer, zag hoe de golven op het strand kwamen aanrollen en voelde het ritme van mijn ademhaling, toen ik me er plotseling van bewust werd dat de hele omgeving een gigantische kosmische dans uitvoerde.

Ik ben fysicus, dus ik kende de gedachte dat het zand, de rotsen, het water en de lucht om me heen uit trillende moleculen en atomen bestaan, die weer opgebouwd zijn uit deeltjes die voortdurend in wisselwerking met elkaar zijn door weer andere deeltjes te scheppen en te vernietigen. Ik wist ook dat de aardatmosfeer voortdurend gebombardeerd wordt door wat men kosmische straling noemt, deeltjes met een hoge energie die zeer veel botsingen ondergaan als ze de luchtlagen binnendringen. Dat was me allemaal vertrouwd

J. Kranenburg, Rolde

Pastorale Notities

Schepping en herschepping

Een paar weken geleden heb ik voor het eerst van mijn leven de Nachtwacht gezien. Naast mij, op dezelfde eerbiedige afstand stond een jong stel. Ik kon het niet helpen dat ik hun gesprek kon volgen.

„Geweldig wat heeft hij dat knap gedaan”, zei zij.

„Hij heeft er ook negen maanden aan gewerkt”, zei hij.

„Zes en een halve maand”, merkte zij grinnikend op, „negens maanden dat gaat over iets anders”.

„Dat is al weer elf jaar gelden gedaan, weet je dat?”

Deze laatste opmerking snapte ik niet, maar na enig nadenken begreep ik dat zij het niet over Rembrandt hadden, maar over de restaurateur, die in 1976 het stuk had gerestaureerd nadat het in 1975 door iemand met een mes was bewerkt.

Het gesprek zette zich voort, maar het bleef over de restaurateur gaan. Rembrandt kwam zo te horen niet ter sprake.

Ik bedacht mij dat ik een jaar of tien geleden naar een lange TV-reportage had gekeken over de restauratie en dat ik bij mijzelf ook had ontdekt dat de bewondering voor de herschepper het bijna won van de bewondering voor de schepper van het kunstwerk.

Er is onder christenen nu iets vergelijkbaars aan de hand met het geloof in God als Schepper van hemel en aarde.

Een nog steeds groeiend getal mensen ziet de Here God nog slechts als de grote Restaurateur, de Bevrijder, de Redder, die zo omstreeks Abraham heeft ingegrepen om hemel en aarde te herstellen, waarbij min of meer in het duister blijft wat er eigenlijk valt te herstellen.

Wel bevat Genesis het bericht van de schepping van hemel en aarde, maar dat behoort tot de verhalen, die men onder Israël over Hem vertelde en daar hebben wij ten diepste geen boodschap aan. Het is in elk geval niet de bedoeling dat wij dat bericht zomaar als feit bij onze geloofsinhoud opnemen.

Dwalingen, waarin de schepping achter de herschepping verdwijnt zijn al heel oud, maar de duivel kent de argeloosheid van Gods kinderen en ziet kans, eindeloos nieuwe variaties op dit thema te bedenken.

Die argeloosheid is er ook onder ons. Ik herinner mij dat nog niet zo lang geleden een kinderversje het ook in onze kring goed deed: „In het begin lag de aarde verloren!” Moet u eens over zo'n regel nadenken! Ik heb, niet zo ver van huis, kerkelijk gezien, met regelmaat een variatie gehoord op het votum waarmee wij onze diensten beginnen. Daarin was sprake van God, die trouw is aan wat Hij onder mensen begon! Onder mensen! Eerst zijn de mensen er en dan begint God! Dat kan zomaar ingegeven zijn door de kenmerkende boektitel „Het begin in ons midden” door Beker en Deurloo. Er is in onze tijd zoveel woordenspel dat wij ons geen argeloosheid meer kunnen permitteren.

Terwijl ik deze dingen overwoog zette het stel naast mij de wandeling door het museum voort. Zij keek nog even om en ik hoorde haar nog net zeggen: „Het is anders een prachtig schilderij”.

O, dat toch wel, dacht ik.

door mijn onderzoekswerk in de hoge energie-fysica. Maar totdantoe kende ik dit alleen in de vorm van grafieken, diagrammen en wiskundige theorieën. Daar op het strand werden mijn vroegere ervaringen tot leven gewekt: Ik 'zag' een waterval van energie uit de ruimte komen, waarin in ritmische pulsen deeltjes geschapen en weer vernietigd werden; ik 'zag' hoe de atomen van de natuur om me heen en die van mijn lichaam deelnamen aan deze kosmische dans van energie; ik voelde het ritme en 'hoorde' de klank ervan, en op dat ogenblik wist ik dat dit de Dans van Shiva was, de Heer van de Dansers zoals de Hindoes hem vereren."

Hoe zullen we Fritjof Capra's 'indrukwekkende ervaring' benoemen? Moet het een religieuze ervaring' heten? Of een mystieke ervaring? Een 'piek-ervaring' wellicht, zoals psychiaters als Maslow die noemen?

Het valt niet zo mee het juiste woord te vinden, maar één ding is zeker, als we Capra mogen geloven: die ervaring veranderde zijn hele zicht op de dingen. Zijn 'paradigma' werd diepgaand gewijzigd.

Even duidelijk is het dat Capra die ervaring duidt binnen een kader van Oosterse mystiek, met name de visies van het Hindoeïsme. Hij heeft het over Shiva, de Hindoe-godheid van schepping en vernietiging van de kosmos.

Links-Rechts

Hoe verleidelijk het ook is om hier het Oosterse denken aan de orde te stellen (wat zeker nuttig is), toch wil ik eerst een andere kant op. En de vraag aan de orde stellen: hoe denken we? Nu is dat oude 'kennistheoretische probleem' nog lang niet opgelost, naar ik meen. Een filosoof zal ook veel beter dan ik in staat zijn de stand van denken op dit punt weer te geven. Er is echter één benaderingswijze die ik binnen het Holisme/de New Age-beweging meen op te merken die ik in dit artikel graag nader onder de loupe neem.

De laatste jaren spreekt een aantal mensen met graagte over de zgn. 'linker- en rechter-hersenhelft'. Onderzoek van de hersenen heeft de laatste 15 jaar veel kennis opgeleverd aangaande de zetels van de diverse breinfuncties.

De linker-hersenhelft, zo hoor je nogal eens zeggen, 'werkt linear'. Het is dat deel van de hersenen dat een mens helpt ingewikkelde zaken te ontleden, het is zetel van de analytische vermogens. De rechter-hersenhelft daarentegen is het deel dat ons leert patronen te onderscheiden, en dat ons in staat stelt verbanden te zien. Het linker-hersenge-deelte werkt met feiten, met gegevens, terwijl de rechter-hersenhelft werkt met gevoelens, intuïties, etc. Links scheidt vaneen, rechts brengt bijeen. Gelukkig, en nu citeer ik Marilyn Ferguson op, zegt nu misschien menig lezer, dat we allebei die hersenhelften hebben. Maar,

Mededeling van het bestuur

In zijn vergadering van 23 juni j.l. heeft het bestuur van de persvereniging de heer H. Algra te Den Helder benoemd tot lid van de redactie.

Het bestuur prijst zich gelukkig met het feit dat de heer Algra inmiddels zijn benoeming heeft aanvaard.

De heer H. Algra is 37 jaar en daarmee het jongste lid van de redactie. Hij is gehuwd en is vader van twee kinderen. Hij is een zoon van de oud-medewerker van ons blad, ds H. A. Algra, die enige jaren de Pastorale Notities verzorgde.

Zijn universitaire studie aan de Vrije Universiteit werd afgesloten met een met gunstig gevolg afgelegd doctoraal examen in de paedagogie. Thans is hij als orthopaedagoog werkzaam bij een zwakzinnigeninrichting. Daarnaast verricht hij nog een taak in het onderwijs.

Binnen de redactie zal hij zich bezighouden met maatschappelijke onderwerpen, waarbij vooralsnog met name de opvoedingsvraagstukken zijn aandacht zullen vragen.

Gaarne wensen wij de heer Algra wijsheid en sterkte toe bij zijn arbeid voor ons blad en zegen op zijn werk.

Het bestuur

nieuw, „Onderzoeken bevestigen wat oplettende ouders en docenten altijd al hebben geweten: wij leren allemaal op verschillende manieren. Van onze verschillende hersenen zijn sommige links-dominant, andere rechts-dominant, sommige geen van beide. Sommigen van ons leren beter door te horen, anderen door te zien of te voelen. Sommigen kunnen gemakkelijk visualiseren, anderen helemaal niet. Sommigen kunnen zich telefoonnummers, nummerplaten en data herinneren; anderen onthouden kleuren en gevoelens..." (a.w., p.206) En nu even de „toepassing". De linker-hersenhelft wordt door menigeen 'mannelijk' genoemd en de andere, de rechter-hersenhelft, 'vrouwelijk'. Het analytische vermogen hoort dan tot de kenmerken van 'mannelijk denken' en tot de kenmerken van een 'door mannen gedomineerde cultuur'. Dat zie je b.v. in ons onderwijs, waar je (zeker tot voor kort) 'feiten' moest bekennen.

De vrouwelijke tegenhanger herbergt dan intuïtieve vermogens, het vermogen om patronen te zien, de eenheid aller dingen in het vizier te hebben in plaats (dus) van de werkelijkheid in kleine 'compartimenten' uiteen te halen.

In dat gefixeerd zijn op 'het mannelijke denken' – sommige feministische denkers hebben het over het 'patriarchale denken' – blijkt, zeggen aanhangers van het holisme, een groot tekort. Het is een benaderingswijze die op vele plaatsen haar beperktheid (sommigen zouden zeggen: haar bankroet) heeft getoond. De problemen van de wereld zijn (zie het citaat van Capra in het vorige artikel) sterk verbonden met deze „masculiene wijze van denken", verbonden met het oude paradigma.

In de gezondheidszorg, in het nadenken over macht, over oorlog (de mannelijke 'war games' – in het doordenken van onderwijsprogramma's en op vele andere terreinen moet er serieus worden nagedacht of niet een andere benadering moet komen, die niet zo het accent legt op analyse en feiten. En dat lijkt ook een beschrijving van Capra's ervaring. Een moment van 'openbaring' van in-

tuitie die samengaat met (rationele) wetenschap.

Nu breekt het nieuwe leven aan

In haar al eerder genoemde boek schrijft Marilyn Ferguson het volgende: het staat in een stukje dat de titel draagt: een nieuwe Geest, een nieuwe wereld. Hoe optimistisch is haar geloof in een nieuwe wereld, die intuïtief heeft leren denken.

„We leren de problemen anders te benaderen, wetende dat het merendeel van de wereldcrises een gevolg was van het oude paradigma – de vormen, structuren en opvattingen van een verouderd werkelijkheidsbeeld. Nu kunnen we naar antwoorden zoeken buiten de oude kaders, nieuwe vragen stellen, de dingen met elkaar in verband brengen en fantaseren. De wetenschap heeft ons inzicht geschonken in gehelen en systemen, in spanning en transformatie. We leren indicaties te begrijpen en de voortekenen van een ander, meer belovend paradigma te herkennen. We creëren alternatieve toekomstscenario's. We wisselen met elkaar van gedachten over de gebreken van de oude systemen en vormen op ieder gebied nieuwe kaders voor het oplossen van de problemen. Bewust als we zijn van onze ecologische crisis, trekt onze samenwerking zich niets aan van oceanen en landsgrenzen. Wakker en alert schenken we aandacht aan elkaars ideeën.

En dat is misschien wel de belangrijkste paradigmaverandering van allemaal. Mensen leren elkaar te vertrouwen – en elkaar hun veranderingen van denken duidelijk te maken. Onze hoop op een nieuwe wereld blijkt al uit de vraag of een nieuwe wereld tot de mogelijkheden behoort. Onze vraag, onze bezorgdheid, impliceert dat het ons iets doet. Als het ons iets doet, mogen we wel aannemen dat dat bij anderen ook het geval is.

In het verleden was de grootste hinderpaal voor het oplossen van grote problemen, dat men dacht dat zij niet opgelost konden worden – een overtuiging die z'n oorsprong vond in een wederzijds wantrouwen." (p.287).

Bespreking kerkelijke verdeeldheid in het C.O.G.G.

Onbekend

Onder de vele afkortingen, waarachter zich allerlei nuttige verenigingen en organisaties blijken te verbergen, bevindt zich ook het C.O.G.G. Tien tegen één dat vele kerkleden, van welke kerk in ons land ook, niet weten wat die letters betekenen. En dat ondanks het feit dat het C.O.G.G. 19 september 1963 werd opgericht en dus het zilveren jubileum in het zicht heeft. Deze onbekendheid is wellicht typerend voor de uiterst bescheiden werkwijze van het C.O.G.G. De vergadering van het C.O.G.G. besloot daarom zich wat meer te presenteren en van tijd tot tijd in de verschillende kerkelijke bladen hetzelfde artikel te laten verschijnen, uiteraard indien de diverse redacties hier mee instemmen.

Het C.O.G.G. is het Contact Orgaan van de Gereformeerde Gezindte en bestaat uit personen, die behoren tot verschillende kerken of groeperingen. Momenteel zijn de Chr. Geref. Kerken, de Geref. Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken officieel vertegenwoordigd terwijl zowel het Hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond als van de Confessionele Vereniging ook afgevaardigden hebben benoemd. Uit de Geref. Kerken (Vrijg.) en uit de Geref. Gemeenten doet een broeder mee op persoonlijke titel.

Het C.O.G.G. wenst te bevorderen dat de deelnemende kerken of groeperingen met elkaar contact oefenen, opdat ze elkaar beter leren verstaan, elkaar aanspreken op de basis van Gods Woord en de Drie Formulieren van Enigheid en op deze wijze dichter tot elkaar komen.

In deze bijna kwart eeuw – en daaraan gingen sinds januari 1957 voorbereidende besprekingen vooraf onder de naam Geref. Convent i(n) oprichting – is inderdaad contact geoefend en hebben de verschillende vertegenwoordigers van kerken elkaar beter leren verstaan, maar het is naar buiten althans niet gebleken dat ze dichter bij elkaar zijn gekomen.

Meer dan een conferentie

In een onlangs verschenen brochure 'Belijden de weg tot eenheid' (van de vereniging Woord en Geest) werd van het C.O.G.G. gezegd: „Dit is een onopvallend platform, waarop één keer per jaarconferentie diverse Gereformeerde denominaties elkaar ontmoeten. Dit heeft meer van een 'pas-op-de-plaats' dan van een dynamisch gebeuren.”

Belangstellende gemeenteleden, die de kerkelijke bladen aandachtig volgen of de rubriek 'Kerknieuws' in hun dagblad nauwkeurig lezen, weten dat het C.O.G.G. elk jaar een conferentie houdt – de laatste jaren altijd in 'De Akker' te Putten.

Predikanten en gemeenteleden uit verschillende kerken ontmoeten elkaar daar, luisteren naar een referaat, dat in de regel uitvoerig wordt besproken. Het aantal bezoekers wisselt. Dit jaar waren er ongeveer 100 deelnemers. Het zijn in de regel boeiende vergaderingen, die de pijn van de kerkelijke verdeeldheid doen gevoelen, maar die niet verder brengen in de oplossing van dit vraagstuk. De jaarlijkse conferentie fungeert inderdaad als een podium waar we dankbaar voor zijn als ontmoetingsplaats. Anders zou er geen organisatie of samenkomst zijn waar men zich zo expliciet met de kerkelijke verhoudingen kon bezighouden.

Toch doet het C.O.G.G. meer dan één keer per jaar een conferentie organiseren. Drie keer per jaar vergadert het C.O.G.G. – in genoemde samenstelling – in eigen, besloten kring. Die vergaderingen worden de laatste jaren gehouden in het gebouw van de Theol. Hogeschool te Apeldoorn. In de regel zijn 15 personen aanwezig.

Het presidium van de vergaderingen wordt bij toerbeurt – de periode is ongeveer drie jaar – waargenomen door de vertegenwoordigde kerken of groeperingen. Sinds vorig jaar is de ned.geref. ds Z. G. van Oene te Zwolle voorzitter, terwijl ondergetekende als secretaris functioneert.

Op deze vergaderingen worden allerlei onderwerpen besproken, die de onderlinge verschillen raken. Ook de verschillende manier van spreken is onderwerp van bespreking geweest. De laatste twee jaar houdt het probleem van de kerkelijke verdeeldheid ons meer dan tevoren bezig.

Samen Op Weg

Op de laatste vergadering van 7 mei j.l. werd uitvoerig nagepraat over het indringende referaat dat prof. dr W. van 't Spijker op de april-conferentie hield „Spiritualiteit in het zoeken naar eenheid”. Een van zijn stellingen was: „Met alle macht dient gestreefd te wor-

den naar een kerkelijke eenheid van alle gereformeerden, waardoor er weer sprake kan zijn van innerlijke kracht van de kerk en getuigende kracht ten opzichte van volk en maatschappij.” Een hervormde deelnemer zei: De referent heeft hoog spel gespeeld. Prof Kamp-huis had eerder al gezegd: „Collega Van 't Spijker kan d'r nou niet meer onderuit en wil dat – denk ik – ook niet. Hij heeft veel te reformatoirisch gesproken. Dat moet een vervolg hebben. Jazeker.” (Met Open Vizier, pag.45).

Het gesprek op 7 mei cirkelde om de vraag: wat doen we met 'Samen Op Weg'? De referent van dit jaar had geponeerd „Het Samen Op Weg van de Gereformeerde Kerken en de Hervormde Kerk staat terecht onder onze Kritiek, maar deze laatste wordt krachteloos gemaakt door de verdeeldheid van allen die werkelijk gereformeerd willen zijn naar Schrift en belijdenis.” Alle deelnemers beseffen in toenemende mate dat het 'SOW'-proces, hoe men er ook tegenover staat, heel de gereformeerde gezindte aangaat.

Over SOW werd verschillend gedacht. De gereformeerde deelnemers aan het C.O.G.G. wezen op de goede elementen in de Verklaring van SOW. De deelnemers uit de Geref. Bond opperden allerlei bedenkingen. Gewezen werd op hun ambivalente houding: kritiek oefenen op wezenlijke punten en toch meedoen.

De hervormde en gereformeerde C.O.G.G.-ers betreurden het wel dat SOW een zaak is van deze beide kerken. Gezegd werd: Kleinere kerken zouden de kans moeten hebben om te zeggen wat ze te zeggen hebben in SOW.

Een geref. bonder was van mening dat eerst de kleinere kerken wat moeten doen om tot elkaar te komen. Gebeurt dat niet dan gaat het SOW-proces door.

Deze opmerking was als antwoord bedoeld op een chr. geref. vraag aan zijn adres: Wat wilt u liever: hervormd blijven of werken aan een nationaal-gereformeerde kerk?

Het zal duidelijk zijn dat de deelnemers aan deze vergadering het probleem niet hebben opgelost. Maar het houdt hen in toenemende mate bezig, zodat op een volgende vergadering begin oktober het onderwerp aan de hand van een nota uit de kring van de Geref. Bond verder wordt doorgesproken.

De enige vrijgemaakte deelnemer, dankbaar voor de gebleken toenemende belangstelling uit zijn kerken voor de C.O.G.G.-conferentie, „zei: er leeft wat – zo kan en mag het niet langer.”

Plaatselijk

Op genoemde C.O.G.G.-vergadering werd – opnieuw – sterke nadruk gelegd op het feit dat de eenheid plaatselijk moet beginnen. Men moet niet wachten op wat kerkelijke vergaderingen doen,

maar men moet elkaar plaatselijk zoeken. Daar moet tenslotte ook kerkelijke eenheid, waartoe synodes mogen besluiten, worden gerealiseerd. Zolang men plaatselijk langs elkaar heenleeft, elkaar niet kent, elkaar niet zoekt, daar historisch oud zeer blijft zitten, zolang kunnen we van landelijke kerkelijke eenheid niets verwachten.

Op enkele plaatsen zijn plaatselijke C.O.G.G.-en, maar in de regel gevormd door belangstellende gemeentelieden en niet of niet voldoende gedragen door de kerkeraden. Zou het niet mogelijk zijn dat dat veranderde en dat men gedrongen door de eis van de Schrift en der tijden nood elkaar plaatselijk ging zoeken. Dat is nog iets meer dan incidentele samenwerking bij bepaalde gelegenheden, hoe dankbaar men ook daarvoor kan zijn.

Op de laatste vergadering werd gevraagd: wat moeten we inleveren? Wat moet elke kerk opgeven? Neen, niet de Schrift en niet de gereformeerde belijdenis. Maar – zo werd van geref. bondszijde gezegd – als je eenmaal aan afscheiding toe hebt gegeven, ook al ben je er voor Gods aangezicht van overtuigd dat het moest, dan krijg je een identiteitskerk en dan gaat het om de handhaving van onze identiteit, die dan bestaat uit onze verklaring en beleving van Gods Woord en de gereformeerde belijdenis.

Zijn dat geen zaken, die bespreking verdienen op plaatselijk vlak? De kleine kerkgeschiedenis wordt zo vaak bepaald door kleine factoren, die zich gaan uitvergroten. Hoe gaan we daar mee om en hoe verantwoorden we dit tegenover ons nageslacht?

Uit het verslag van deze vergadering, zeer summier, moge blijken dat er een C.O.G.G. is, wat het doet en wat het zou willen.

De Koning der Kerk zegene deze bescheiden besprekingen en pogingen om dichter bij elkaar te komen.

Correctie

Mijn reeks over het Open Vizier van J. Kamphuis eindigde aldus:

Ds v. d. Brink heeft terecht in ons blad geprotesteerd tegen diverse uitslatingen over voorgangers die ons lief zijn.

Gelukkig is het weinig overtuigend.

Hoewel de lezers begrepen zullen hebben dat de woorden „weinig overtuigend” niet sloegen op wat ds v. d. Brink schreef, wil ik – mogelijk ten overvloede – er op wijzen dat het mij ging over de beschuldigingen van J. Kamphuis, die, niet alleen bij ons, diepe verontwaardiging hebben gewekt.

H. J. v. d. Kwast

Ingezonden

De laatste jaren, ging er in kerkelijk Nederland, weer enige hoop gloren aan de horizon.

Ook binnen de Geref. Kerken (Vrijge-maakt).

Mensen als J. Douma, C. G. Bos en C. Trimp, om er maar enkele te noemen, kwamen er voor uit, dat er ook waarachtige Christ-gelovigen in andere kerkelijke denominaties te herkennen zijn.

We konden zelfs constateren, dat het kerkistische drijven van een radicalist als ds J. Hoorn te Grootegast door de synode van Heemse werd afgewezen. Helaas is dat radicalisme nog niet ter ziele.

Dit is gebleken op de synode van Bunschoten-Spakenburg.

Op een der zittingsdagen, deze week, werd bij monde van dr A. N. Hendriks afscheid genomen van prof. J. Kamphuis.

Daar werd geponeerd, dat J. Kamphuis op het juiste moment was opgetreden als hoogleraar Kerkrecht.

De hele speech van dr Hendriks ademde de geest: J. Kamphuis is in de jaren 1967-1970 opgetreden als redder van de Geref. Kerken, (Vrijgem.). De professor zelf zei in zijn dankwoord, dat de verkregen winst, na harde strijd, niet te loor mag gaan.

Wij weten, wat die strijd betekend heeft: Duizenden ware Christ-gelovigen werden door het door deze professor ontworpen wegroepingskerkrecht uit de kerk verwijderd.

De eenvoudige belijdenis van zondag 31 van de Heidelbergse Catechismus, waarin alleen *ongelovigen* uitgesloten mogen worden uit het Koninkrijk Gods, werd door deze professor en zijn satellieten met voeten getreden.

En zo moeten wij helaas constateren, dat er bij J. Kamphuis verharding is en geen bekering.

Gelukkig zijn er in de Geref. Kerken (Vrijgem.) vele anderen, die smart dragen om de geslagen breuk, en ook honger naar eenheid met alle waarachtige Schriftgelovigen, die onze Here Jezus Christus liefhebben in onverderfelijkheid.

Bij dit alles moest ik denken aan onze onvergetelijke prof. Holwerda. In een preek, (die niet werd uitgegeven) maar door de goede zorgen van prof. C. Veenhof aan ons is overgeleverd, (zie zijn boek: Om Kerk te blijven) staat o.m. dit citaat: „Ik vind, onze belijdenis over de kerk prachtig. Maar ik weet ook, dat onze mensen heel wat andere zorgen hebben: stoffelijke nood, spanning, verdriet.

Als zulke mensen niets anders krijgen te horen en te lezen dan betogen over de ware kerk, dan sticht dat niet meer. Als er gisting en spanning is in de gemeente,

Kolofon

Redactie:

Drs H. Algra
T. Hoekstra
Drs H. de Jong
Drs P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds K. Muller
Ds E. R. Postma
M. J. F van der Wal

Adres van de redactie:

Ds K. Muller, Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadm.:

Postbus 84, 3956 ZS Leersum. Tel.
03434-54288. Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging:

Aanmelding door overschrijving van min.
f25,- contributie.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementenprijs:

(bij vooruitbetaling):
f52,- per jaar of f28,- per half jaar. Voor
studenten f42,- per jaar. Buitenland f74,-
per jaar of f99,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

45 ct. per mm. Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist. Tel. 03404-22452. Post-
bus 244, 3700 AE Zeist.

juist in verband met de vragen van organisatie e.d. dan kan men veel hame-ren op doorgaande reformatie, maar ze kunnen die dingen in die omstandighe-den niet dragen. En ik ben bang, dat de wijze waarop die dingen in een atmos-feer van twist onder ons behandeld zijn een verhinderend geweest is voor men-sen buiten onze kerken om tot ons te komen: ook een ergenis voor de kleinen in eigen kring, die tenslotte zeiden: is dat nu de ware kerk, waar men elkaar verteert?

Ware Kerk? Ja, maar die is er niet zon-der dat men de kinderen aanneemt!

Doorgaande reformatie? Maar als we ergernis geven, dan is er geen reforma-tie, maar dan versperren we de weg naar het Koninkrijk der hemelen!

En daarom geliefden, wij moeten dit woord van Christus ter harte nemen.

Werkt allemaal hard in dienst van het Koninkrijk der hemelen, maar doet het zonder eierzucht, zonder hoogmoed, zonder zelfverheffing.

Toont niet alleen met woorden, doch ook met daden, dat ge als kinderkens in-gaat in het Koninkrijk der hemelen, uit *louter genade*”.

Tot zover het citaat uit een preek over Mattheüs 18 van prof. Holwerda. Als wij uit die gezindheid zouden gaan leven, wat zou er dan een machtig perspectief geopend worden, voor de waarachtige eenheid van Christus' Kerk.

P. Dubbeld, Barendrecht

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Maassluis

Diaconie: H. Otten, Stadsmolen 12, 3146 CC Maassluis. Tel.: 01899-18765.

Uitgave preken-serie

Voor deze uitgave is het adres als volgt gewijzigd: D. F. Romeyn, Kastanjelaan 8, 2282 HW, Rijswijk (Z.H.), tel.: 070-909808.

Ned. Geref. Kerk van Katwijk

De kerkeraad heeft een beroep uitgebracht op kandidaat G. J. Zwarts, wonende te Rotterdam.

Benoeming hoogleraar Rijks-universiteit Utrecht

Dr. K. van der Toorn is benoemd tot hoogleraar geschiedenis van de antieke godsdiensten bij de faculteit Godgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Utrecht.

Het is een 3/10-aanstelling. Voor de res-

terende tijd wordt hij universitair hoofd-docent in Leiden. Van der Toorn (31) promoveerde in 1984 aan de Vrije Universiteit van Amsterdam op het proefschrift: „Sin and sanction in Israël and Mesopotamia”.

Nagedachtenis prof. dr. J. P. versteeg

Het septembernummer van de schoolkrant van de Theologische Hogeschool te Apeldoorn, de Codex Academiae Applenthornensis, is gewijd aan de nagedachtenis van prof. dr. J. P. Versteeg. Belangstellenden kunnen een exemplaar verkrijgen door vóór 13 nov. a.s. f6,50 (incl. portokosten) over te maken op giro nr. 4414116 t.n.v. C. de Jong, Apeldoorn o.v.v. „Septembernr. Codex”. Begin december krijgt u uw exemplaar dan opgestuurd.

Het nummer telt 52 pagina's en bevat een korte biografie van prof. Versteeg, een essay over zijn kolleges, een bloemlezing uit enkele van zijn werken, een preek van zijn hand, een volledige bibliografie van 13 pag. en twee foto's.

Regio Kampen

Wij citeren uit het kort verslag vergadering regio Kampen van 8 oktober 1987 het volgende:

Ingekomen stukken: a. van de kerk van Emmeloord het verzoek om het preekconsent van br. J. Kloosterman te verlengen. Besloten wordt dit consent voor de duur van een jaar te verlengen.

b. van de kerk van Almere het verzoek tot adhaesie aan het verzoek om financiële steun 1988 via de Landelijke Steunbrief. Hieraan zal worden voldaan.

Als afgevaardigden naar de L.V. Dronten 1988 worden gekozen, achtereenvolgens resp. 2 prim., 2 sec. en 2 tert. de predikanten A. Beeftink, H. Schuurman, K. T. de Jonge, H. J. Zuidhof, P. J. H. Krol en J. Verhooff. Verder de brs. S. Ferwerda, B. v. d. Griend, H. Meeuwse, I. G. de Vries, H. Hofstede en A. C. Vos.

Het voorstel van de kerk van Dronten tot behandeling van op de L.V. aan de orde komende zaken zal op de e.v. regiovergadering aan het agendum worden toegevoegd.

De kerk van Dronten vraagt naar de praktijk van de zusterkerken in de regio t.a.v. toelating van gasten aan het H. Avondmaal, die geen lidmaat zijn van een NGK. Verschillende kerkelijke ervaringen worden hierbij uitgewisseld.

Uit breder kring

Opbouw- en toerustingsdagen van de vereniging „De Christenvrouw”

Belangstellende christenvrouwen zijn van harte welkom op D.V. dinsdag 27 oktober 1987 in het Herv. Geref. Verenigingsgebouw „Calvijn”, Bergweg 6, Zeist.

Spreker: prof. dr. J. Douma uit Kampen. Onderwerp: „Leven in Gods perspectief” De dag duurt van 10.15 uur tot 14.30 uur. Koffie vanaf 19.45 uur. S.v.p. lunchpakket meenemen. Toegang vrij (collecte). Boekentafel aanwezig. Inlichtingen: Gagels 15, 9466 PJ te Gasteren, tel. 05923-419.

Met grote droefheid delen wij U mede dat van ons is heengegaan naar zijn Heer en Heiland onze lieve zorgzame man, vader en grootvader

ABRAHAM ADRIANUS LOS

in de leeftijd van 79 jaar.

Ermelo: A. Los-van Noort
Jozini (Z.A.): Dick van Stelten
Velp: Peter en Chris Los-Baxter
Hoogeveen: Maja Los
Zaandam: Pieter Los
Veldhoven: Bram en Nan Los-Laros

en kleinkinderen

9 oktober 1987,
Havikshof 20, 3853 BB Ermelo

25 jaar COGMA-werk

Mede namens echtgenote en kinderen, hartelijk dank aan allen, die op welke wijze dan ook, hebben meegewerkt aan het welslagen van het herdenken op j.l. zaterdag 10 oktober in het P.M.T. te Hardewijk.

H. J. Bosch secr. COGMA

Israël nòg Gods volk?

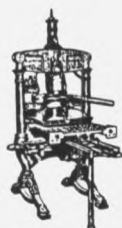
door ds L. W. G. Blokhuis en drs W. van Veelen

... in de uitleg treft ons de eerbiedige benadering van de Schrift, de drang naar grote nauwkeurigheid in het lezen, de duidelijke keuze voor een letterlijke opvatting (waar dat maar mogelijk is) en een diepgaande kennis, van de Bijbel allereerst maar ook van allerlei uitlegkundige geschriften die in de loop van de tijden verschenen zijn. Het is een boek op niveau!...

Ds H. Smit in „Tot Dienstbetoon”

Na storting van f13,90 op postgiro 311.505 t.n.v. drs W van Veelen te Heerjansdam ontvangt u per omgaande het bestelde.

BIJ GEBORTE- EN HUWELIJKSKAARTEN
ONTVANGT U EEN AARDIGE ATTENTIE.

drukkers sinds 1901

Drukkerij „Steenbergen”

Nootgedacht 3 - 3701 AL Zeist - Tel. 03404-22452
Gevestigd sinds 1901

Boeken, Periodieken en
Handelsdrukkerij